

Głos *weekend*

Pismo ukazuje się we wtorki i piątki

Piątek
19 października 2018
nr 78 (LXXIII)
cena: 17 Kč

REPORTAŻ
TAM GDZIE
PRACOWALI...
STR. 5

SPORT
TYMOTEU SZ PIĄTEK
DLA »GŁOSU«
STR. 13

niepodległa | POLSKA
STULECIE ODZYSKANIA
NIEPODLEGŁOŚCI

Finał coraz bliżej

KULTURA

Autorki na walizkach

Czeski Cieszyn. Nie ma lepszego kontaktu z książką od kontaktu z jej autorem. Taka okazja nadarza się co roku uczestnikom imprezy „Z książką na walizkach”. W środę w Teatrze Cieszyńskim w Czeskim Cieszynie odbył się jej finał. STR. 2-3

POLITYKA

Na szczycie

Warszawa. O współpracy polsko-czeskiej na forum Unii Europejskiej, przyszłości zjednoczonej Europy w obliczu Brexitu oraz kryzysu migracyjnego, a także o negocjacjach wieloletniego budżetu UE rozmawiali premierzy Polski i Czech w Warszawie. STR. 3

POLITYKA

Kto na czele gmin?

Region. Dwa tygodnie po wyborach w większości gminach na Zaolziu wiadomo już, kto przez kolejne cztery lata będzie stał na ich czele. Skład nowych władz samorządowych zostanie oficjalnie potwierdzony na sesjach inauguracyjnych na przełomie października i listopada. STR. 3

**TACY
JESTEŚMY** 2018

Zespół Regionalny
"Błędowice"
Joanna Škňouřil
Zbyszek Kaleta
Władysław Kubień

Beerclub -
Brac Kuflowa na Zaolziu
Michał Staszowski
Paweł Kufa

Piotr Roszak
Tiffany Sajdok
Grupa "NONET"

oraz gość specjalny:

Małgorzata Pikus

Teatr w Cz. Cieszynie

3. 11. 2018

17:00

Bilety do nabycia w siedzibie Kongresu Polaków, Cz. Cieszyn
Zamówienia: 558 711 453, kancelaria@polonica.cz

Przy wsparciu:
Ministerstwa Kultury RC, Województwa Morawskośląskiego, Miasta Czeski Cieszyn,
Stowarzyszenia "Wspólnota Polska" oraz Konsulatu Generalnego RP w Ostrawie.

Głos
Partner medialny

KUPON

Nominowany do nagrody

Imię i nazwisko głosującego

Adres

Tel/e-mail

Czytaj »Głos« online

Znajdź nas na Facebooku

Znajdź nas

na

• Ostrawa zyska supernowoczesne zaplecze dla sportu i sztuki. Uniwersytet Ostrawski otrzymał dotację z funduszy europejskich w wysokości ponad 1 mld koron na budowę dwóch obiektów: kompleksu sportowo-technologicznego oraz kłastera sztuki i designu. Powstanie on na Czarnej Łące, nad Ostrawicą. (dc) Fot. ARC

REKLAMA

vitality *Oczekujesz gości?*

Zadzwoń, zamów,
przywieziemy!
Korytka, pieczenie, indyki, ...

+420 732 920 550
restaurace.vitalityslezsko.cz

18078

9 771212 422058

NASZ »GŁOS«

Witold Koźdoń
kozdon@glos.live

Będziemy odtwarzać regionalne i lokalne połączenia kolejowe. To decyzyjny krok we właściwym kierunku – stwierdził polski premier Mateusz Morawiecki, ogłaszając w tym tygodniu nowy inwestycyjny Program Kolej+, który ma „reanimować” infrastrukturę kolejową w małych, prowincjonalnych miastach. Szef polskiego rządu przyznał, że przez wiele lat lokalne połączenia kolejowe były nad Wisłą zaniedbywane, a bardzo dużo z nich zlikwidowano. W efekcie w ciągu ostatnich 30 lat długość torów kolejowych zmniejszyła się o około 30 tys. kilometrów do ok. 20 tys. km. – Chcemy zatrzymać tę falę i podejmujemy się realizacji programu, który ma to niekorzystne zjawisko odwrócić – mówił polski premier.

Dzięki programowi Kolej+ dostęp do połączeń kolejowych ma ponownie zyskać m.in. Jastrzębie-Zdrój. Już w grudniu po latach nieobecności pociągów pojawią się także na stacji w Strumieniu. Nic za to nie zapowiada, że cokolwiek zmieni się nad Olzą. Wprawdzie generalny remont przechodzi właśnie linia kolejowa z Cieszyna do Zebrzydowic, ale samorządy Śląska Cieszyńskiego od dawna bezskutecznie zabiegają o podobną inwestycję na linii kolejowej, która łączy Cieszyn z Bielskiem-Białą. Łączy już tylko teoretycznie, bo ostatnie pociągi pasażerskie przejechały między Bielskiem a Cieszynom na początku 2009 r. i póki co, nie ma szans na zmianę tej sytuacji.

By kolejowo otworzyć na świat nadolziańskie miasto potrzebna jest modernizacja niewielkiego odcinka torów z Cieszyna do Goleiszowa. Niestety, mimo że inwestycja jest planowana, prawdopodobnie nie dojdzie do skutku (w dającej się przewidzieć przyszłości), ponieważ nie zyskała akceptacji unijnej instytucji o nazwie Jaspers, zajmującej się kontrolą wydawanych pieniędzy z m.in. na projekty transportowe. Wychodzi więc na to, że program Kolej+ ominie wielkim łukiem polską część Śląska Cieszyńskiego. W efekcie za pięć lat będzie już można przejechać samochodem autostradą z Ostrawy do Gdańska, a także drogą szybkiego ruchu S3 z Harrachowa do Świnoujścia. Tymczasem pociągami z Cieszyna nie dojedziemy nawet do Skoczowa...

DZIŚ...

19

października 2018

Imieniny obchodzą:

Piotr, Ziemowit
Wschód słońca: 7:10
Zachód słońca: 17:49
Do końca roku: 73 dni
(Nie)typowe święta:
Dzień Normalizacji
Przysłówia:
„Październik ciepły,
będzie luty skrępeły”

JUTRO...

20

października 2018

Imieniny obchodzą:

Felicjan, Irena
Wschód słońca: 7:12
Zachód słońca: 17:47
Do końca roku: 72 dni
(Nie)typowe święta:
Europejski Dzień Seniora
Międzynarodowy Dzień Szefa Kuchni
Światowy Dzień Statystyki
Przysłówia:
„Idzie jesień, a tu pusta kieszeń”

POJUTRZE...

21

października 2018

Imieniny obchodzą:

Celina, Urszula
Wschód słońca: 7:14
Zachód słońca: 17:45
Do końca roku: 71 dni
(Nie)typowe święta:
Międzynarodowy dzień odpoczynku od świętowania
Przysłówia:
„Od świętej Urszuli chłop się kożuchem otuli”
„Od świętej Urszuli oczekuj śnieżnej kuszuli”

POGODA

piątek

dzień: 13 do 15 C
noc: 10 do 8 C
wiatr: 1-3 m/s

sobota

dzień: 13 do 15 C
noc: 10 do 8 C
wiatr: 1-3 m/s

niedziela

dzień: 9 do 11 C
noc: 8 do 6 C
wiatr: 1-4 m/s

Autorki na walizkach

Zaolziańskie edycje „Z książką na walizkach” odbywają się od 12 lat. Ta tegoroczna

obejmowała 30 spotkań z sześcioma autorkami dla dzieci – pisarkami, Grażyną Bąkowicz, Anną Czerwińską Rydel, Barbarą Gawryluk, Katarzyną Ryrych i Katarzyną Wasilkowską, oraz ilustratorką, Katarzyną Kołodziej. W ciągu dwóch dni odwiedziły one szkoły i biblioteki na całym niemal Zaolziu. W środę prawie wszystkie wzięły udział w finałowej Biesiadzie Literackiej.

Beata Schönwald

W wejściówką na finał w Teatrze Cieszyńskim były odpowiedzi wysłane na konkurs czytelniczy. Pytania dotyczyły dwóch książek – „Matyldy” Anny Czerwińskiej Rydel i „Wilczka” Katarzyny

Ryrych. – W sumie nadeszło 380 rozwiązań. 237 osób odpowiedziało na pytania na temat lektury „Matyldy”, a 162 na temat „Wilczka”. Z tego 19 dzieci wysłało odpowiedzi na oba zestawy pytań – przybliżyła główna organizatorka, prezes Stowarzyszenia Przyjaciół Polskiej Książki, Helena Legowicz. Finał konkursu czytelniczego jak

• Katarzyna Kołodziej opowiadała, co znaczy być ilustratorem.
FOT. BEATA SCHÖNWARD

co roku miał charakter zabawy. Organizatorzy przygotowali dla uczestników kilka dyscyplin konkursowych. W tej pierwszej automatycznie wzięły udział Aleksandra Rusnok z Nawsia, Miriam Lisztwan z Oldrychowic, Magdalena Ewa Kmeń z Czeskiego Cieszyna i Jakub Legierski z Trzyci. Prace nadesłane przez dziewczyny wyróżniały się bowiem od pozostałych szczególnie starannym opracowaniem graficznym. Jakub z kolei jako jedyny odpowiadał na

pytania konkursowe indywidualnie, a nie w ramach szkoły. Pozostałych uczestników finałowych konkursów wyłoniono w drodze losowania. Kto miał to szczęście i został wezwany na scenę, otrzymał nagrodę książkową. – W sumie rozdaliśmy ok. 60 książek. Te później dzieci mogły dać autorkom do podpisania – wyjaśniła Legowicz.

Specjalne zadanie do wykonania otrzymały również same autorki. Musiały się wykazać znajomością miejscowej gwary lub przynajmniej

Kto na czele gmin?

We wtorek umowy koalicyjne zostały podpisane w Karwinie i Jabłonkowie, w środę w Trzyci. W tym pierwszym mieście rządzić będą ČSSD z ANO i KSČM. Prezydentem zostanie Jan Wolf (ČSSD), pierwszym zastępcą prezydenta Lukáš Raszyk (ČSSD), drugim zastępcą Miroslav Hajdušik (KSČM), trzecim obecnym dyrektorem Polskiego Gimnazjum w Czeskim Cieszynie, Andrzej Bizoni (ČSSD), a czwartym Vladimír Kolek (ANO). Działka Andrzeja Bizonia będzie kultura, szkolnictwo i sport, czyli resort, który w minionej kadencji leżał w gestii innego przedstawiciela polskiej mniejszości narodowej, Karola Wiewiórki (KSČM).

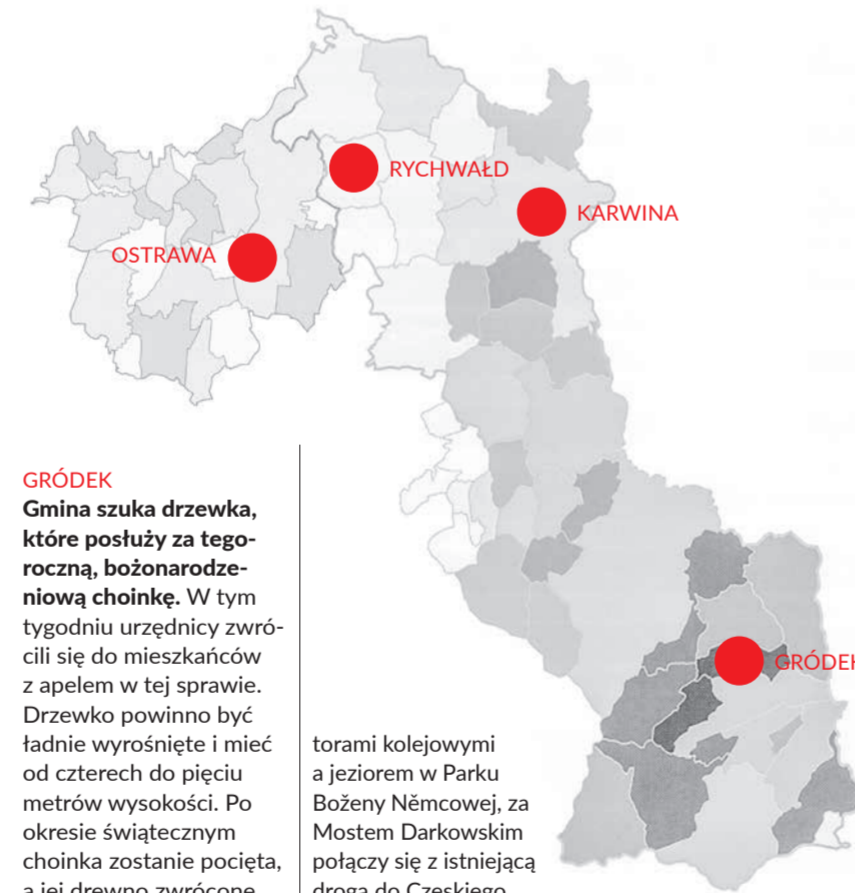
W Trzyci na czele miasta nadal

będzie stała Věra Palkovská, jej zastępcami zostali Radim Kozlovský i Ivo Kaleta (wszyscy Osobistości dla Trzyci).

Z umowy partnerskiej podpisanej przez koalicjantów w Jabłonkowie wynika, że na czele ratusza stanie ponownie Jiří Hamrozi z KDU-ČSL. Zwycięscy chadecy, którzy uzyskali w wyborach osiem mandatów, obejmą stery wspólnie z ODS, ANO i jedną radną z ugrupowania „Nezávislí a Strana soukromníků”. Zastępcą burmistrza zostanie Luboš Čmíel (ANO). W ub. kadencji funkcję tę pełnił Stanisław Jakus, który postanowił nie startować już w tych wyborach.

Do wczoraj sytuacja powyborcza w wielu gminach powiatu frydecko-mi-

DZIEJE SIĘ W REGIONIE

GRÓDEK
Gmina szuka drzewka, które posłuży za tegoroczną, bożonarodzeniową choinkę. W tym tygodniu urzędnicy zwrócili się do mieszkańców z apelem w tej sprawie. Drzewko powinno być ładnie wyrosnięte i mieć od czterech do pięciu metrów wysokości. Po okresie świątecznym choinka zostanie pocięta, a jej drewno zwrócone darczyńcy. (wik)

KARWINA
Złe wiadomości dla zmotoryzowanych. Budowa obwodnicy opóźni się. Według pierwotnych planów rok rozpoczęła się jeszczę w tym roku, tymczasem prace ruszą dopiero w październiku przyszłego roku. Dyrekcja Dróg i Autostrad poinformowała, że dobiega końca przygotowanie dokumentacji projektowej, która posłuży do ogłoszenia przetargu na wykonawcę. Trasa obwodnicy będzie biegła między

torami kolejowymi a jeziorem w Parku Bożeny Němcovej, za Mostem Darkowskim łączący się z istniejącą drogą do Czeskiego Cieszyna. (dc)

RYCHWAŁD
We wtorek na ulicy Orłowskiej siedmioletnie dziecko wbiegło pod samochód. 41-letni kierowca volkswagena passata jechał od Orłowej w kierunku Bogumina. Kierowca zareagował, ale nie zdolał zapobiec kolizji. Malucha zabrali do szpitala helikopter medyczny. Badanie kierowcy na obecność w jego organizmie alkoholu i substancji uzależniających dało wynik negatywny. (wik)

OSTRAWA
Wszystkie mieszkania komunalne w mieście zostaną wyposażone w sygnalizatory przeciwpożarowe. Instalacja urządzeń rozpoczęła się na początku roku, obecnie, w drugim etapie, miasto kupi i zainstaluje 7,9 tys. sygnalizatorów, a ponadto 330 czujników czadu. Te drugie urządzenia montowane są tylko w mieszkaniach, w których ze względu na sposób ogrzewania istnieje ryzyko ulatniania się trującego tlenku węgla. (dc)

Na szczycie

15 października z wizytą w Warszawie przebywał premier Republiki Czeskiej Andrej Babiš, który spotkał się z premierem Polski Mateuszem Morawieckim oraz Fabrice Leggeri, dyrektorem wykonawczym Europejskiej Agencji Straży Granicznej i Przybrzeżnej (Frontex), której siedziba znajduje się w Warszawie.

Premierzy podkreślili łączące Polskę i Czechy wspólne stanowiska. Zgodzili się, iż pomoc uchodźcom należy zapewniać przede wszystkim w krajach ich pocho-

dzienia, w co Warszawa i Praga są zaangażowane finansowo i organizacyjnie. – Czechy i Polska stoją na tym samym stanowisku. Nie ma żadnej możliwości, żebyśmy byli przymuszani do przyjmowania migrantów – powiedział szef polskiego rządu podczas konferencji prasowej.

W trakcie spotkania politycy poruszyli także kwestię Brexitu. Podkreślili konieczność ochrony interesów obywateli i przedsiębiorców z Polski i Czech po wyjściu Wielkiej Brytanii z Unii. (wik)

31

października upływa termin zgłaszania wniosków do Funduszu Rozwoju Zaolzia na czwarty kwartał tego roku. Zostaną ocenione w trakcie posiedzenia Komisji Grantowej w listopadzie. Wnioski dostarczone po tej dacie przejdą do następnego kwartału.

Warto wiedzieć, że 22 października w czeskokoczińskim klubie „Dziupla” o godzinie 17.00 odbędzie się kolejne spotkanie, którego celem będzie konsultacja projektów. Każdy uczestnik powinien więc znać przynajmniej ogólny zarys swojego zamyślenia projektowego, czyli cele, program, nazwę i termin jej realizacji. Liczba uczestników jest ograniczona do 10 osób. Swoją udział należy potwierdzić najpóźniej do piątku 19 października, wysyłając e-maila na adres: smp@centrum.cz. Dodatkowo każdy uczestnik powinien zabrać ze sobą laptop. (wik)

Kto poprowadzi gimnazjum?

W związku z wyborem Andrzeja Bizonia na zastępcę prezydenta Karwiny, dojdzie do zmiany w kierownictwie Polskiego Gimnazjum im. J. Stowackiego w Czeskim Cieszynie. Według informacji, które uzyskaliśmy w Urzędzie Wojewódzkim w Ostrawie, na czele placówki stanie obecna wicedyrektor, Maria Jamot. – Kolejne kroki są w kompetencji zarządu województwa, który może kierowanie szkołą pozostawić zastępcy lub ogłosić konkurs na stanowisko dyrektora – wyjaśniła rzeczniczka Urzędu Województwa Morawo-Śląskiego, Nikola Birkenowa. Zaznaczyła jednak, że wyłoniony w drodze konkursu nowy dyrektor zostałby mianowany tylko na czas trwania sprawowania funkcji publicznej przez Bizonia.

steckiego nie była jeszcze rozstrzygnięta. W niektórych przypadkach, jak np. w Milikowie, nie odbyły się jeszcze rozmowy koalicyjne. W innych, m.in. w Wędrzyni, Gnojniku czy Mostach k. Jabłonkowa, utrudniona je powyborczy układ sił i o stanowisku wójta rozstrzygnie prawdopodobnie dopiero sesja inauguracyjna. Pewny fakt w Suchoj Górze oraz Pavel Bystrzyca, w Gródku najprawdopodobniej nadal będzie wójtem Robert Borski, w Nydku Jan Konečný, a w Bukowcu Monika Czepczorowa.

W większości gmin powiatu karwinińskiego zapadły już decyzje. Od początku była klarowna sytuacja w Boguminiu, gdzie dotychczasowy długoletni burmistrz Petr Vicha (ČSSD) cieszy się niesłabnącym poparciem. Andrzej Feber (ANO) w Stonawie, Marian Lebedzik (ČSSD) w Piotrowicach, Jan Lipner (Stow. NK) w Suchoj Górze oraz Pavel Bystrzyca, w Gródku najprawdopodobniej nadal będzie wójtem Robert Borski, w Nydku Jan Konečný, a w Bukowcu Monika Czepczorowa.

dojdzie do zmiany – wójtem będzie nadal Martin Poláček (NEZ – Cierlicka Koalicja). Do zmiany dojdzie w Rychwałdzie. Zgodnie z umową koalicyjną, którą zwycięskie ANO podpisało z SPD oraz Niezależnymi, na czele miasta stanie lider ANO, Milan Starostka. Również w Dąbrowie zmienił się układ sił, nowym wójtem ma być Daša Murycowa (Niezależni). Na czele gminy Kocobędz ma stanąć David Harok (ČSSD), który nadal będą stali na czele swoich gmin. Także w Cierlicku nie (dc,sch)

CYTAT NA DZIS

František Šulgan

Agencja Ochrony Przyrody w RC

●●●
Nie dziwię się, że niedźwiedź polubił okolice Wsecina. Znajdują się tam opuszczone sady owocowe, ule z pysznym miodem. To wszystko atrakcją dla tego drapieżnika

E-STREFA

Zapraszamy do odwiedzenia naszego archiwum krótkich materiałów filmowych.

JEDNODUŠE VÝHODNÁ NABÍDKA

Vyměňte u nás svůj automobil za mladší. Ke každému ročnímu vozu z nabídky ŠKODA Plus Vám přidáme spoustu výhod. ŠKODA Plus. Ojeté vozy bez obav.

www.skodaplus.cz

ŠKODA Plus ŠKODA Financial Services

Váš autorizovaný partner programu ŠKODA Plus:

KARIREAL a.s.
Oldřichovice 793, 739 61 Třinec
Tel.: 558 996 183, www.karireal.cz

ŠKODA OCTAVIA TDI 4X4 2,0
Cena 490 050 Kč
Do provozu 10/2017
Tachometr 20 300 km

ŠKODA RAPID 1,0 TSI
Cena 393 250 Kč
Do provozu 2/2018
Tachometr 18 400 km

REKLAMA

CATERING ZARELKO

Wypożycz sprzęt gastronomiczny na każdą okazję

+48 730 537 077
www.cateringcieszyn.pl

Wkroczyli legioniści

W tym tygodniu w centrum Cieszyna było słychać eksplozje i strzały z karabinów. We wnętrzach ratusza doszło zaś do śmiertelnej bójki na noże... Wszystko to działo się na planie filmu „Legiony”. Polska superprodukcja ma trafić do kin za rok, w kolejne Święto Niepodległości.

Witold Koźdoń

„Legiony” w reżyserii Dariusza Gajewskiego to opowieść, która skupia się na szlaku bojowym legionistów Józefa Piłsudskiego z lat 1914-1916. Epilogiem są zaś wydarzenia z listopada 1918 r. – Film opowiada historię grupy młodych ludzi, którzy zdecydowali się iść walczyć o Polskę. Wywodzili się oni z różnych środowisk, różnili się między sobą, spierali, ale połączyła ich idea wolnej Polski. I o tym pokoleniu opowiadamy w naszym filmie – mówi cieszynskim dziennikarzem jego producent Maciej Pawlicki.

Nie tylko na Śląsku Cieszyńskim...

Obok Cieszyna zdjęcia do filmu kręcone już były w Warszawie, Niebrowie czy Tokarni niedaleko Kielc. – Na Śląsku Cieszyńskim będziemy jeszcze pracować w Cisownicy i w pobliżu Skoczowa, ale wybieramy się również do Wałbrzyska, gdzie planujemy jeździć zabytkowym pociągami. Generalnie kręcenie zdjęć zajmie nam ponad rok i potrwa do marca 2019. W filmie będą więc wszystkie cztery pory roku – tłumaczy z kolei w rozmowie z „Głosem” Marcin Adamczewski, drugi kierownik produkcji.

Zdradził on również, że Cieszyn gra w „Legionach”... Kielce. – To dlatego, że u was najstarsza część miasta bardzo ładnie się zachowała. Kielce są bardziej nowoczesne, takie nowoczesne, albo bardziej zapuszczone i zniszczone. Do tego cieszynski Rynek ma dla nas niemal idealny kształt i wielkość – tłumaczy Adamczewski.

– Przepiękna jest również wieża waszego ratusza. Takiej długo szukaliśmy po całej Polsce, bo ona idealnie nadaje się do naszej budo-

trudnej sceny batalistycznej – mówi Pawlicki.

Filmowcy przez pięć dni pracowali w różnych punktach śródmieścia. Kręcili zdjęcia na Ryнку i w ratuszu, ale również przy ul. Menniczej, na placu św. Krzyża, ul. Szerokiej czy w Muzeum Drukarstwa. Na potrzeby filmu centrum miasta przeszło też wielką metamorfozę. W oczach rzucały się przede wszystkim stare rosyjskie szyldy i witrażowe sklepowe nawiązujące do roku 1914.

– Nasi scenografowie rozpoczęli pracę już 1 października i przez dwa tygodnie pracowali po 14-16 godzin na dobę. Dzięki bardzo dobrej współpracy z władzami Cieszyna i przede wszystkim miejskim służbami, wiele rzeczy udało nam się zasłonić, przykryć, uciąć i odkreślić. Na planie mamy też jednak fachowców od efektów komputerowych, bo wiele anten, kabli i innych współczesnych elementów mimo wszystko będziemy musieli cyfrowo wymazać – wyjaśniał Adamczewski.

Filmowe utrudnienia

W trakcie pracy ekipy filmowej poruszanie się po centrum Cieszyna było mocno utrudnione. Problem

mieli zarówno kierowcy jak i piesi. Na początku tygodnia filmowcy zamknęli m.in. cały Rynek, na którym doszło do strzelaniny. – Gramy tutaj scenę, gdy legioniści wchodzą do Kielc. Ten fakt jest powszechnie znany. Wiadomo, że mieszkańcy mocno się wówczas bali i bardzo niechętnie przyjmowali naszych żołnierzy. Kręcimy również sekwencje, gdy jeden z legionistów zostaje postrzelony przez snajpera z wieży ratuszowej. To pierwsza śmierć w tej grupie, którą wszyscy bardzo mocno przeżywają. Rosyjski snajpera na wieży ratuszowej nasi legioniści postanawiają „zdjąć”. Rzucają się do ratusza, w którym dochodzi do straszliwej bójki. Ostatecznie Polacy zabijają Rosjanina, ale w międzyczasie Moskale dopadają grupkę legionistów w innej części miasta i wywiązują się strzelaniną. W jej trakcie ginie kobieta z maleńkim dzieckiem, a my pokazujemy moment inicjacji jednego z naszych bohaterów, który po raz pierwszy zabija człowieka – relacjonował Adamczewski.

Ujarmianie chaosu

Cieszynskie sceny, podobnie jak cały film „Legiony”, były realizo-

wane z dużym rozmachem wizualnym, kostiumowym i scenograficznym. Gdy kręcono sceny w ratuszu, na rynku stały specjalne, wielkie podnośniki. Zamontowane na nich kamery rejestrowały zaś sceny walki wewnątrz. Nie brakowało również efektów specjalnych, a nad całością czuwali konsultanci historyczni i wojskowi. Przez plan przewinęły się ponad dziesiątki statystów, wśród których nie brakowało mieszkańców Cieszyna i okolic.

– Podczas wczorajszej strzelaniny zostałem ranny, ale przez cały dzień głównie chodziłem ulicą z miejscami na miejsce – mówi pan Edward z Cieszyna, który w filmie zagra przypadkowego, anonimowego kielczanina.

Z kolei Jerzy Oszelda wystąpi w „Legionach” jako kielecki, stary Żyd. – Znalazłem się tutaj trochę przypadkowo i to już mój czwarty dzień na planie. Statysty to taki lud wyścigający na dyspozycję koordynatora, mimo to muszę powiedzieć, że magia kina zaczyna mnie wciągać i chcę w tej branży działać dalej. Ale na razie mamy kolejną przerwę, bo praca na planie filmowym przypomina trochę ujarmianie chaosu – żartował Oszelda.

„Legiony» w skrócie

Planowana premiera: 27 września 2019 r.

Reżyseria: Dariusz Gajewski

Scenariusz: Tomasz Łysiak, Dariusz Gajewski, Michał Godzic, Maciej Pawlicki

Zdjęcia: Arkadiusz Tomiak

Gatunek: historyczny, fabularny

Producent: Maciej Pawlicki, Adam Borowski

Obsada aktorska: Sebastian Fabjański, Bartosz Gelner, Jan Frycz (Józef Piłsudski), Borys Szyc (rotmistrz Zbigniew Dunin Wąsowicz), Antoni Pawlicki (porucznik Jerzy Topor-Kisielnicki), Mirosław Baka, Piotr Żurawski, Wiktoria Wolańska.

Tam, gdzie pracowali Konopnicka i Łukasiewicz

7 listopada upłynie 110 lat od momentu, kiedy w „Gwiazdce Cieszyńskiej” po raz pierwszy ukazała się drukiem pełna wersja „Roty” Marii Konopnickiej. Wystawę okolicznościową pt. „Nie rzucim ziemi, skąd nasz ród”, odnoszącą się zarazem do 100-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości, miałam okazję obejrzeć niedawno w Muzeum Marii Konopnickiej w Żarnowcu.

Danuta Chlup

Ostatnie dni września spędziłam na Polonijnych Spotkaniach Literacko-Artystycznych w Krośnie. Organizatorzy – Regionalne Centrum Kultur Pogranicza w Krośnie oraz Stowarzyszenie „Wspólnota Polska” – Oddział w Rzeszowie przygotowali dla uczestników z różnych krajów bogaty program, w ramach którego zwiedziliśmy atrakcyjne miejsca na Podkarpaciu, często związane ze słynnymi Polakami. Wyruszyliśmy śladami Marii Konopnickiej oraz wynalazcy lampy naftowej, Ignacego Łukasiewicza.

W dworku autorki »Roty«

Muzeum Marii Konopnickiej w Żarnowcu znajduje się w osiemnastowiecznym dworku otoczonym zabytkowym parkiem, który przekazano poetce w 1903 roku w darze narodowym. Muzeum korzysta dzisiaj z dwóch budynków – w samym dworku można zwiedzić pokoje urządzone tak, jak wyglądały w czasach, kiedy poetka z nich korzystała. Najczęściej fotografowanym przez turystów meblem jest bez wątpienia biurko pisarki ze stojącym w jego sąsiedztwie sekretarzykiem. Ekspozycja poświęcona twórczości autorki „Roty” oraz sklepik, w którym można kupić jej książki (po bardzo przystępnych cenach) znajdują się w budynku, który ze względu na jego wcześniejsze przeznaczenie nazwano Lamusem.

Dzień, w którym przyjechaliśmy do Żarnowca, był wietrzny, lecz pogodny, dlatego z przyjemnością przeszliśmy się po parku. Moją uwagę od razu przykuły fukse, obficie kwitnące na rabatkach. Większość z nas nabyła przekonania, że Konopnicka mieszkała w iście sielankowym otoczeniu. Jan Wolski, towarzyszący nam wykładowca Instytutu Polonistyki Uniwersytetu Rzeszowskiego, wyprowadził nas z błędu. – Dawniej było tu bardzo wilgotno. Teraz rzeka jest wyregulowana, lecz kiedyś płynęła bliżej dworku, tereny były podmokłe. Konopnicka nie czuła się tu dobrze i kiedy tylko mogła – wyjeżdżała. Przebywała tu, ale z przerwami – tłumaczył.

Styl życia Konopnickiej nie pozwalał jej zresztą na długie przesiadywanie w domu. Była zapaloną podróżniczką, o czym dowiedzieliśmy się na jednej z wystaw w Lamusie. Tablica wymieniająca ważniejsze miejscowości, które autorka „Roty” odwiedziła w latach 1882-1910, zawiera bisko sto nazw. Pisarka jeździła do Francji, Belgii, Włoch, Niemiec, Szwajcarii, San Marino, Rosji, odwiedziła wiele miast w Monarchii Austro-Węgierskiej. W podróży przydała jej się

znajomość języków. Konopnicka opanowała ich kilka i tłumaczyła literaturę z języka angielskiego, niemieckiego, włoskiego, francuskiego oraz czeskiego.

Dyrektor Paweł Bukowski, oprowadzający naszą grupę, dużą uwagę poświęcił wystawie nt. twórczości patriotycznej Marii Konopnickiej. Na dłużej zatrzymaliśmy się przed planszami poświęconymi „Rocie”. – Utwór ten został napisany w 1908 roku tu, w Żarnowcu, z myślą o Wielkopolsce, jako wyraz protestu przeciwko prowadzonemu przez rząd pruski działaniom germanizacyjnym – przekonywał Bukowski. – Najpierw była publikowana po zwrotkach w „Głosie Wielkopolańskim”, lecz cenzura wykropkowała niektóre słowa. W całości, bez ingerencji cenzury, została po raz pierwszy wydrukowana 7 listopada w „Gwiazdce Cieszyńskiej”, a następnie w krakowskiej „Przodownicy”. W 1910 roku, kiedy naród polski przygotowywał się do 500-lecia bitwy pod Grunwaldem, Feliks Nowowiejski skomponował muzykę do „Roty”.

Bardzo przyjemną częścią muzeum był kącik poświęcony literaturze dziecięcej Marii Konopnickiej. Mogliśmy się cofnąć do czasów dzieciństwa, oglądając najstarsze, jak i wznowione wydania książek: „O krasnoludkach i sierotce Marysi”, „Na Jagody”, „O Janku Wędrowniczku” i innych.

31

lipca 1853 roku pierwsza skonstruowana przez Ignacego Łukasiewicza lampa naftowa oświetliła wystawę apteki.

Wynalazca nowoczesnej lampy

Krośnienie chlubią się także innym wielkim Polakiem, Ignacym Łukasiewiczem, który był wynalazcą lampy naftowej i pionierem przemysłu naftowego w Europie, a zarazem działaczem niepodległościowym. Wspierał m.in. powstańców styczniowych. W leżącej niedaleko Krośna Bóbrce założył w 1854 roku wraz z Tytusem Trzcieskim pierwszą na świecie spółkę naftową. Jego przystępność z surowcem ukrywającym duży potencjał przemysłowy – w tamtych czasach zwanym olejem skalnym – rozpoczęła się dwa lata wcześniej, na zapleczu apteki we Lwowie, gdzie Łukasiewicz wraz z Piotrem Mikolaschem prowadził badania nad ropą. Kontynuował je w Gorlicach, dokąd przeniósł

Uczestnicy Polonijnych Spotkań w Muzeum Marii Konopnickiej. Zdjęcia: DANUTA CHLUP, WACŁAW TURK

się, by być bliżej terenów roponosnych.

Na terenie dawnej kopalni ropy w Bóbrce znajduje się dziś Muzeum Przemysłu Naftowego i Gazowniczego im. Ignacego Łukasiewicza. W plenerowym muzeum oglądaliśmy maszyny i urządzenia wykorzystywane podczas wydobycia ropy, od najstarszych, drewnianych z mechanicznym napędem, po współczesne. W Bóbrce zachowały się dwa oryginalne, dziewiętnastowieczne szyby naftowe o imionach „Frank” i „Janina”. Przewodnik zapewnił nas, że do dziś na terenie muzeum wydobywa się ropa, choć chodzi tylko o niewielkie ilości.

Panom prawdopodobnie bardziej spodobają się maszyny, nam – kobietom – kolekcja lamp naftowych. Tworzyły ją zarówno proste, jak i bardzo wymyślne, dziś powiedzielibyśmy „dizajnowe”, eksponaty. Nie ulegało wątpliwości, że lampy naftowe służyły w swej epoce nie tylko do oświetlania wnętrz, lecz miały także funkcję dekoracyjną.

Duża kolekcja zabytkowych lamp naftowych znajduje się także na jednej z wystaw Muzeum Podkarpackiego, które ulokowane jest w wyremontowanym Pałacu Biskupim w Krośnie. A skoro już o krośnieńskich muzeach mowa, nie mogę pominąć Centrum Dziedzictwa Szklana, nowoczesnej ekspozycji przedstawiającej tradycje szklarskie Krośna i okolicy.

Dworek Marii Konopnickiej w Żarnowcu.

Kolekcja lamp naftowych w Bóbrce.

Filmowy lubią Cieszyn

„Legiony” nie są jedynym filmem w ostatnich latach, w którym publiczność znajdzie cieszynskie akcenty. W 2010 r. w stolicy Śląska Cieszyńskiego pojawili się twórcy filmu

„Yuma”. Na ulicy Głębokiej nakręcili oni wówczas efektowną scenę napadu na niemieckiego jubilera w czekających na remont pomieszczeniach jednej z kamienic (na zdjęciu). Rok później nad Olzą, przy ul. Puńcówskiej, gdzie mieściła się filmowa posiadłość głównego bohatera, stuknął dla odmianny ostatni klaps do filmu „Wszystkie kobiety Mateusza”. Zdjęcia kręcono wówczas w różnych częściach Cieszyna przez kilka miesięcy. – Miasta jest w filmie mnóstwo. To jeden z bohaterów filmu, choć sama nazwa „Cieszyn” nigdzie nie pada – mówi Artur Więcek, reżyser obrazu. Rok później na festiwalu „Wakacyjne kadry” film „Wszystkie kobiety Mateusza” z Krzysztofem Globiszem w roli głównej miał swą premierę nad Olzą. Dwa pokazy obejrzał nadkomplet widzów. Zainteresowanie było tak duże, że konieczne stało się przeniesienie projekcji z kina do teatru.

Fot. ARC

E-mail: danuta.chlup@glos.live
Pisząc do nas, podaj swój wiek, klasę i adres szkoły, do której uczęszczasz

Witaj, Warszawo!

Jakiego koloru jest rzeźba na kamienicy na Starym Mieście? Co jest napisane dookoła Syrenki na Rynku Staromiejskim? Zróbcie sobie zdjęcie przed Pomnikiem Małego Powstańca...

Lenka Piszczek

Tylko część zadań, z którymi musieli się uporać uczniowie klas 7-9. Polskiej Szkoły Podstawowej w Karwinie podczas swego wyjazdu do Warszawy w dniach 2-5 października. Spacer rozpoczęliśmy w Łazienkach Królewskich, potem był najnowszy symbol Warszawy – Stadion Narodowy, a po południu Stare Miasto. Nasza przewodniczka Marta zaproponowała uczniom grę w mieście. Dziesięcioosobowe grupy dostały do ręki mapę, kartę z pytaniami i czas na wykonanie zadań. Wszyscy biegali pełni emocji, każdy chciał wygrać – być pierwszy na mecie i znać odpowiedzi na wszystkie pytania. Nie zatrzymaliśmy na nawet takie drobnostki, jak rusztowanie okalające zabytkowy dom.

Czwartek zaczął się w Muzeum Powstania Warszawskiego. Smutna i wzruszająca lekcja historii miasta kontynuowana była na Zamku

Królewskim. Po południu pojechaliśmy do teatru Studio Buffo na przedstawienie „Romeo i Julia” 3D. Niespodzianką były dla nas rozdane przy wejściu okulary 3D i... peleryny, które otrzymali widzący siedzący w pierwszych rzędach. W przedstawieniu deszcz padał praktycznie nieustannie! Piosenki i efekty 3D były tak fantastyczne, że jeszcze długo po opuszczeniu teatru rozbrzmiewały rozmowy typu „A widziałeś? Super było!”.

Piątkowy poranek spędziliśmy w Centrum Nauki Kopernik. Wyjazd do Warszawy był dla uczniów niesamowitym przeżyciem, o czym świadczą wypowiedzi siódmoklasistów. – Spektakl był musiałem, było mnóstwo piosenek, wspaniała choreografia. Praca aktorów była wspaniała, piosenki pięknie zaśpiewane, emocje były wyczuwalne nawet w ostatnim rzędzie – Jakub Zemene podzielił się wrażeniami ze spektaklu muzycznego „Romeo i Julia”.

Dominika Śmiłowska zwróciła m.in. uwagę na nowoczesną Warszawę. – Czułam się, jakby przeniesiono mnie w przyszłość – wszędzie przeskłone, świecące budowle, sięgające nieba. Naza jutrz cofnęliśmy się w przeszłość – park w Łazienkach Królewskich wyglądał jak bajkowy ogród. Potem znowu skok w przyszłość – Stadion Narodowy. Ogromny, nowoczesny, powalający. Kiedy wyszliśmy na najwyższe piętra na trybunach, aż się bałam, że spadnę. Następnie dnia przenieśliśmy się do roku 1944. Muzeum Powstania Warszawskiego było tak autentyczne, że ciarki przechodziły mi z wrażenia po plecach. Było to smutne, straszne, a zarazem ciekawe – opowiedziała dziewczyna.

Pragniemy podziękować za wsparcie finansowe wyjazdu Funduszu Rozwoju Zaolzia oraz Konsulatowi Generalnemu RP w Ostrawie.

WITAMY

Dawid Robin Łupiński przyszedł na świat 8 sierpnia w trzynieckiej porodówce. Ważył 4400 gramów. Jego rodzice Ruth oraz Lech Marek Łupińscy mieszkają w Nawsiu. Na przybycie braciszka z radością oczekiwała jego czteroletnia siostrzyczka Laura.

Imię Dawid znaczy po hebrajsku „ukochany”, zaś Robin to imię pochodzenia germańskiego, które oznacza „sławny, błyszcząca chwałą”. Dawid był starożytnym królem Izraela, najbardziej znanym Robinem jest zapewne angielski legendarny zbrojnik Robin Hood. (dc)

Fot. ARC, rodziny

GŁOSIKOWA KORESPONDENCJA

Cały dzień pod Wawelem

Fot. ARC, szkoły

W czwartek 27 września wyruszyłam wraz z kolegami, pod czujnym okiem naszych wychowawczyń, na wycieczkę edukacyjną do Krakowa. Podróż bardzo umiliła nam rozmowa na najrozmaitsze tematy. Gdy dotarliśmy na miejsce, zapoznano nas z panią przewodnik, która szczegółowo i w bardzo ciekawy sposób opisywała historię zwiedzanych przez nas miejsc. Najpiękniejszym miejscem, jakie zobaczyliśmy, była Galeria Sztuki Polskiej XIX wieku, znajdująca się w Sukiennicach. Podziwialiśmy w niej obrazy wybitnych artystów – m.in. Jana Matejki, Józefa Chełmońskiego czy Henryka Siemiradzkiego. Zwiedzaliśmy też dziedziniec Zamku Królewskiego i Katedrę Wawelską. Zobaczyliśmy ponadto potężny Dzwon Zygmunta, odwiedziliśmy grobowce królów polskich. Mieliśmy zaszczyt znaleźć się w starej części Uniwersytetu Jagiellońskiego, czyli na dziedzińcu Collegium Maius. Mieliśmy także okazję przejść się uroczyście, starymi uliczkami jednego z najpiękniejszych miast w Polsce, jakim jest Kraków. Wycieczka bardzo mi się podobała i stanowczo spełniła swój edukacyjny cel. Muszę przyznać, że miłym uczuciem było ponowne znalezienie się w tym niepowtarzalnym mieście.

W imieniu klas 8A i 8B PSP w Czeskim Cieszynie
Kasia Jaźwa

muś podaruj – na przykład małym dzieciom.

– Świetny pomysł, Głosiku! Zaniesiemy je do przedszkola. Dzieci na pewno się ucieszą – rozpromieniła się Ludmiłka.

Teraz już oba skrzaty przglądały się z zadowoleniem swojej biblioteczkę, pełnej książek. Tylko co zrobić, kiedy kupią lub dostaną nowe? Gdzie je zamieszczać? O tym na razie nie myślały. (dc)

GŁOSIK I LUDMIŁKA

Od przybytku głowa nie boli?

Lubicie czytać książki? Nasze skrzaty bardzo. Do tej pory jednak nie miały biblioteczek z prawdziwego zdarzenia. Książki upychały w szufladach, w szafie – lub nawet na niej, gdzie osiadał na nich kurz, mówiąc krótko – gdzie się dało. Bardzo się więc ucieszyły, kiedy otrzymały w prezencie od naszej redakcji obszerną biblioteczkę z kilkoma półkami. Od razu zabrały się do roboty.

Ludmiłka przynosiła książki do pokoju, w którym skrzaty ustawiły biblioteczkę, a Głosik omiatał je z kurzu i ładnie, równo układał na regałach. Wkrótce biblioteczka była pełna, a na podłodze nie została ani jedna

książka. Głosik otarł czoło spocone z wysiłku i zawołał do Ludmiłki, która gdzieś się zapodziała: – Ludmiłko, gotowe! Wszystko się zmieściło, książki są równiutko poukładane!

– To wcale jeszcze nie koniec! – zawołała Ludmiłka w odpowiedzi. Po kilkunastu sekundach pojawiła się w pokoju ze stosem książek. – Wiesz, gdzie były? W schowku w tapczanie. Zupełnie o nich zapomniałam, bo to są książki dla młodszych skrzatów, już z nich wyrosliśmy. W każdym razie trzeba dla nich znaleźć miejsce na półce.

Głosik pokręcił głową. – Nie da rady! Mam inną propozycję. Jeżeli nie chcesz ich upychać z powrotem w tapczanie, to może je ko-

W angielskim żłobku, bibliotece, sklepie...

Do priorytetów Akademii Handlowej w Czeskim Cieszynie należą języki obce. Uczniowie mają możliwość połączenia nauki z wyjazdami za granicę. Kilkanaście dni temu piętnastoosobowa grupa wróciła z Wielkiej Brytanii.

Danuta Chlup

Szkolny proces nauczania języków wzbogacając atrakcyjne wyjazdy roboczo-edukacyjne do Anglii i Niemiec – mówi dyrektor Krystyna Bonček.

W ub. roku szkolnym w ramach projektu Erasmus+ wyjechała piętnastka uczniów klas trzecich na dwutygodniowy staż roboczy do Portsmouth w Anglii. Druga grupa brała w nim udział we wrześniu. – Mamy zamiar kontynuować te wyjazdy i wydłużyć je do trzech, czterech tygodni. Uczniowie mają możliwość wypróbowania swoich zdolności komunikacyjnych w obcojęzycznym środowisku, pracy za granicą, zyskują motywację do dalszej nauki języka obcego – przekonuje dyrektorka.

W stażu uczestniczyli zarówno czescy, jak i polscy uczniowie. Pracowali w miejscach, gdzie mieli nieustanny kontakt z ludźmi – w sklepach charytatywnych, bibliotekach i podobnych placówkach czy na recepcjach.

Marek Lysek wyjechał z wiosenną grupą. – Trafiłszy na piękną, ciepłą pogodę, nietypową dla Anglii. Bardzo mi się podobało w Portsmouth. Leży nad morzem, wszędzie jest w dodatku blisko. Poznaliśmy miasto, jedliśmy tradycyjne „fish and chips” – opowiada. Marek pracował w bibliotece. Przekonuje, że bez problemu radził sobie, zarówno z komputerowym systemem

• Natalia Konez i Marek Lysek.
Fot. ARC, AH

obsługi czytelników, z którym zapoznał się już pierwszego dnia, jak i z komunikacją w języku angielskim.

Natalia Konez uczestniczyła we wrześniowym stażu. Dziewczyna trafiła do żłobka. – Przed wyjazdem mogliśmy napisać, w jakiej branży chcielibyśmy pracować. Napisalam, że interesuje mnie praca z dziećmi – wyjaśnia. Dziewczyna opiekowała się trzylatkami, były wśród nich także dzieci z polskich rodzin.

Uczniowie wyjechali do Anglii po uprzednim treningu językowym. Przez pięć miesięcy brali udział w kursie przygotowawczym, odbywającym się poza klasycznymi lekcjami języka angielskiego. Kurs kładł nacisk na konwersację i orientację w obcojęzycznym środowisku. Wszelkie koszty, zarówno kursu, jak i wyjazdu, pokryte zostały z projektu – rodzice uczniów nie ponieśli żadnych wydatków.

Zarówno Natalia, jak i Marek przekonują, że staż w Anglii wiele ich nauczył. Sprawdzili swoje umiejętności językowe oraz orientację w obcym mieście, ponieważ sami musieli dojeżdżać publicznymi środkami transportu z miejsc zakwaterowania do pracy. Pobyt za granicą nauczył ich samodzielności i zachęcił do kolejnych, już w pełni samodzielnych wyjazdów. Natalia marzy o tym, by spędzić dłuższy czas w Ameryce, Marek o pobycie w Anglii lub w Kanadzie.

Dyrektorka zamierza kontynuować te wyjazdy, zabiega o to, by odbywały się regularnie – raz w roku dla klas trzecich – oraz by trwały dłużej. Wraz z nauczycielkami języka niemieckiego przygotowuje także staże robocze w Niemczech, w ramach programu wymiany międzyszkolnej Tandem.

Akademia Handlowa odnotowuje coraz większe zainteresowanie językiem niemieckim wśród uczniów, także w polskich grupach, które ze względu na naukę języka polskiego do tej pory uczyły się tylko angielskiego. – W tym roku szkolnym cała polskojęzyczna grupa z klasy IC zgłosiła się na nadobowiązkowe lekcje niemieckiego. Zainteresowanie jest duże – przekonuje Beata Hupka, nauczycielka języka polskiego i niemieckiego. Motywacją dla młodzieży są nie tylko wyjazdy, ale także możliwość bezpłatnego zdobycia międzynarodowych certyfikatów językowych. ▲

Nowoczesnego sprzętu nigdy dość

Akademia Handlowa w Czeskim Cieszynie szykuje się do pięknego jubileuszu – 90-lecia założenia placówki. I choć historia szkoły, w której nauczanie rozpoczęto w 1929 roku, jest ważna, jej kierownictwo wybiega myślami przede wszystkim w przyszłość, w kierunku nowych technologii, nowych możliwości dla absolwentów na rynku pracy.

„Handlówka” posiada obecnie aż sześć klasopracowni komputerowych, lecz – jak się okazało – nawet taka liczba sprzętu nie pokrywa aktualnego zapotrzebowania. Dlatego szkoła włączyła się w program inwestycji terytorialnych aglomeracji ostrawskiej z projektem o nazwie „Digitálné vstřičná škola” („Szkoła przyszłości cyfrowa”). – Z funduszy otrzymanych w ramach projektu odnowiliśmy sprzęt komputerowy w dwóch klasopracowniach. Ponadto powstała jedna nowa, mobilna klasopracownia wyposażona w tablety. Będą one służyły do pracy na lekcjach nauk przyrodniczych oraz humanistycznych, bowiem w sześciu klasopracowniach komputerowych odbywają się przede wszystkim lekcje przedmiotów fachowych, ekonomicznych. Teraz będzie my więc nareszcie mogli wyko-

• Dzięki tabletom z klawiaturami powstała mobilna klasopracownia. Fot. ARC

13 grudnia

w godz. 8.00-16.00 odbędzie się w Akademii Handlowej Dzień Otwarty.

rzystać nowoczesne technologie informatyczne w pozostałych przedmiotach i dzięki temu uatrakcyjnić proces nauczania –

Beata Hupka, nauczycielka języka polskiego

Podtrzymywanie polskości wśród uczniów polskich grup to jedno z zasadniczych wyzwań, które co roku stawiamy sobie w naszej szkole.

Musimy dbać nie tylko o to, by nasi uczniowie zdobywali wartościową i rzetelną wiedzę, ale również wspierać ich zainteresowanie językiem polskim i Polską poprzez organizowanie spotkań z ciekawymi osobistościami, przedstawienia teatralne i filmowe, uczestniczenie w atrakcyjnych projektach oraz wyjazdy do Polski. Z okazji 100-lecia odzyskania niepodległości przez Polskę 2 listopada obejrzymy widowisko „Postóchejcie, szuhajkowie” w wykonaniu Zespołu Regionalnego „Błędowice”.

Regularnie jeździmy do Krakowa i Oświęcimia. W czerwcu mamy zamiar zorganizować dla naszych uczniów trzydniową wycieczkę edukacyjną do stolicy Polski. W Warszawie zamierzamy zwiedzić najciekawsze miejsca przykuwające uwagę turystów z całego świata, a więc Pałac Prezydencki, Łazienki, Stare Miasto, Stadion Narodowy, Pałac Kultury, Cmentarz Wojskowy na Powązkach, Wilanów, chcemy też poczuć klimat i atmosferę warszawskich teatrów i kin. W wyjeździe wezmą udział uczniowie polskich grup od klasy pierwszej do czwartej. **Podsumowując – podczas wspólnego wyjazdu pragniemy umacniać wzajemne relacje w ramach polskiej grupy oraz zachęcić uczniów do odnalezienia prawdziwej tożsamości i przynależności narodowej.**

Fot. DANUTA CHLUP

(dc)

Janusz Bittmar

„Cudze chwalicie, swego nie znacie” – lubią mawiać fani polskiej grupy Riverside do zacierzawionych wielbicieli Pink Floyd i Porcupine Tree. Jaka jest więc najnowsza płyta studyjna warszawskiej supergrupy? O tym w dzisiejszej recenzji. A na „podwalę” Pop Artu druga odsłona zabawy, w której do zdobycia są dwa karnety na listopadowy koncert Bryana Adama w Ostrawie.

RECENZJE

RIVERSIDE –
Wasteland

7
albumów ma na koncie grupa Riverside

Połączenie gitarowego tajfunu i ciepłej, melancholijnej bryzy – tak najpewniej skomentowałyby najnowsza płytę polskiej formacji rockowej Riverside Karoluszy prezytera pogody w TVP, Paweł Kret. Ja pozwolę sobie za meteorologicznym wstępem recenzji dodać, iż tak pięknych frontów atmosferycznych nie kreśli obecnie żaden inny zespół nad Wisłą.

Grupa Riverside w przeszłości częściej koncertowała w zachodniej części Europy, niż na rodzimym, polskim podwórku. Od pewnego czasu, a dokładnie od powstania albumu „Anno Domini High Definition” (2009) muzycy są również prorokami we własnym kraju. W rezerwie zajętych przez art rock, zastrzeżonym dla długich, rozbudowanych kompozycji, Riverside wybudowali na przestrzeni siedemnastu lat pracy artystycznej okazały, rzucający się w oczy pomnik z hasłem „Polak też potrafi”.

W Pop Arcie miałem już okazję przyrządzić się bliżej albumom „Shrine Of New Generation Slaves” (2013) i „Love, Fear And The Time Machine” (2015). Duży wkład w oba przetomowe dla Riverside krążki włożył zmarły w 2016 roku Piotr Grudziński. Rok czasu zajęło liderowi grupy, Mariuszowi Dudzie, zebranie sił na nagranie płyty bez swojego kluczo-

• **Warszawiacy z Riverside potrafią!** Zdjęcia: ARC

wego gitarzysty. W międzyczasie wokaliście grupy zmarł ojciec, co jeszcze mocniej wpłynęło na taki a nie inny obraz najnowszego albumu. Na „Wasteland” mamy do czynienia z najbardziej melancholijnym, metafizycznym wcieleniem Riverside.

Warszawska formacja od 2016 roku oficjalnie działa w trójkę: Mariusz Duda (wokal, gitara basowa i towarzysząca), Michał Lapaj (klawisze) i Piotr Kozieradzki (perkuszja). W sesji nagraniowej albumu „Wasteland” gościnnie uczestniczyli również „przyjaciele z boiska” – gitarzyści Maciej Meller (Quidam), Mateusz Owczarek (Maqama) oraz skrzypek Michał Jelonek (Hunter). Złuszczając Jelonek wprowadził do stylistyki Riverside niespotykany dotąd w twórczości grupy element spirytualny. Jego skrzypce w religijnie zabarwionym wstępie „The Day After” są piękną i prostą nakładką do modlitwy Mariusza Dudy. A rozmów z Bogiem mamy na tej płycie sporo.

Duda właśnie w ten sposób próbuje mierzyć się z emocjami po stracie ukochanych bliskich. Efekt jest powalający, tak jak w pięknym temacie „Lament”, rozpoczynającym się od spokojnej gitarowej zagrywki, stonowanego śpiewu Dudy, ze skrzypkowym finałem przywołującym skojarzenia z „Pasją” Petera Gabriela albo muzyką zmarłego w tym roku Johana Johanssona. Na „Wasteland” nie zabrakło jednak również przestrzeni dla fanów „przerostu techniki nad emocjami”. Ponaddziesięciominutowy, instrumentalny utwór „The Struggle For Survival” przyda się z pewnością na koncertach. Każdy z muzyków zapisał w nim bowiem swoje własne partytury. Są zmiany tempa, gitarowe rozmowy pomiędzy Dudą, Mellerem i Owczarkiem, słowem lata

70. XX wieku wypisz, wymaluj. W „Guardian Angel” czaruje tło, atmosfera tajemniczości spotęgowana nietypowym śpiewem Dudy (w rejestrach Johna Portera) i oniryczną gitarą narzucającą główny motyw melodyczny. Zresztą na „Wasteland” rozwiązał się przysłowio- wy worek z pięknymi melodiami. „River Down Below” to taki fałszywy nieco główny temat całego albumu. Przynajmniej dla mnie. Duda powalczył ze swoim angielskim do tego stopnia, że naprawdę nie ma się czego cześcić, a w dodatku obujemy z najbardziej przystępnym dla wszystkich utworem. „River Down Below” lubię jeszcze z jednego powodu: jest nim obecność Macieja Mellera. Gitarzysta otrzymał od swojego szefa jasne polecenie – dać z siebie wszystko. Solówka w tym utworze wywołuje gęsia skórę, na którą lekarstwem jest tylko jedno: odtworzenie całego utworu od nowa. Tak to działa.

Siódmy w karierze Riverside album jest najbardziej dojrzałym wydawnictwem w dyskografii warszawskiej grupy. Magia siódmek po raz kolejny zadziałała.

CO SZEPTANE

GOLCOWIE W HOŁDZIE DLA NIEPODLEGŁEJ POLSKI. Stulecie niepodległości można świętować na różne sposoby. Na fajny pomysł wpadli bracia Golcowie. Ich fundacja nagrała teledysk do „Mazurka Dąbrowskiego” w specjalnej góralskiej wersji. Jak czytamy w notatce prasowej, klip został nakręcony w Miłowie, na zboczu Baraniej Góry. Video jest już dostępne w sieci. – Chcemy zainicjować śpiewanie hymnu przez różne grupy – uczniów, strażaków, wojskowych, rolników, starszych i młod-

szych, w ramach akcji „Niepodległa do Hymnu”, ogólnopolskiego śpiewania „Mazurka Dąbrowskiego” 11 listopada – poinformował Paweł Golec. Fundacja do śpiewania zaprosiła przedstawicieli Związku Podhalan (oddział Góralski Żywieckich), Beskidzkiego Towarzystwa Oświatowego w Miłowie oraz przyjaciół i sympatyków fundacji.

„KLER” W CZESKICH KINACH? Film „Kler” Wojciecha Smarzowskiego bije w polskich kinach rekordy oglądalności. Widzowie walą na seanse drzwiami i oknami. Po raz ostatni takim ogólnonarodowym wzięciem cieszyli się w 1960 roku „Krzyżacy” Aleksandra Forda. Najnowszym, jak zawsze kontrowersyjnym obrazem Smarzowskiego, zainteresowani są również zagranicznicy odbiorcy. Wiele wskazuje na to, że „Kler” kręcony m.in. w Orłowej jeszcze w tym roku trafi do polskiej dystrybucji. Podobnie było zresztą z przedostatnim, głównym filmem tego reżysera – „Wołyń”.

KOLEJNA GWIAZDA NA INDEKSIE. „Teraz lubię jej muzykę o 25 procent mniej” – te znamienne słowa, które przejdą do historii amerykańskiej muzyki pop, wypowiedział Donald Trump. Prezydent USA wcielił się już w różne role, w czym przypomina poniekąd swojego rosyjskiego kolegę Władimira Władimirowicza Putina. Tym razem zabrał się w recenzenta muzycznego. A poszło jak zwykle o politykę. Gwiazdą pop, Taylor Swift, na Instagramie opublikowała otwarte stanowisko polityczne w związku ze zbliżającymi się wyborami. Skrytykowała dotychczasową pracę republikanki Marshy Blackburn i dodała, że „zawsze będzie wspierać tych, którzy walczą o prawa człowieka”. Trump zareagował szybko i w swoim stylu. ▲

KONKURS

Z „Głosem” na Bryana Adama!

Bryan Adams, kanadyjska gwiazda rocka, 29 listopada zagra w Ostrawar Arenie. Dla czytelników „Głosu” mamy dwie darmowe wejściówki. Dziś pora na drugą odsłonę konkursu.

Bilety udostępnił nam organizatorzy koncertu z agencji Live Nation i Ostravar Areny. Kanadyjczyk Bryan Adams należy do największych gwiazd rocka. W swojej karierze współpracował z wieloma artystami, m.in. ze Stingiem i Rodem Stewartem. Na ostrawskim koncercie w ramach europejskiej trasy „Ultimate Tour” zabrzmi przekrój jego twórczości, włącznie z największymi przebojami – „Everything I Do”, „All For One” czy „Heaven”.

Pytanie nr 2: Z którymi słynnymi wokalistami zaśpiewał Bryan Adams znany przeboj „All For One”?

Na odpowiedzi czekamy do następnego Pop Artu, za dwa tygodnie. Adres: info@glos.livo.

Jak nie przegrać całej wojny

Przestaliśmy jeść wspólne śniadania, kolacje i obiady. Zniknęła wspólna praca domowa i wspólna zabawa. Każdy ma swój telefon komórkowy

• Jeroným Klimeš potrafił swoim wykładem porwać publiczność. Fot. BEATA SCHONWALD

Beata Schonwald

Jeroným Klimeš skończył studia... hydrogeologiczne. Dopiero później zajął się psychologią – policyjną, pastoralną oraz związków partnerskich i rodziny. W życiu kieruje się zasadą, którą przejął od swoich rodziców. – Jeśli chcesz zbierać grzyby, unikaj tłumów. Rosną tylko tam, gdzie nikt jeszcze nie szedł – przytoczyła Katrušák. Rodzice Jeronýma Klimeša poznali się w Karwinie. Dzieciństwo i młodość spędził jednak w Południowych Czechach. Obecnie z żoną i trójką dzieci mieszka na obrzeżach Pragi.

W trakcie dwugodzinnego spotkania nie sposób nauczyć ludzi komunikacji. Ani w teorii, ani w praktyce. Można natomiast zwrócić uwagę na jej kilka istotnych aspektów, przytoczyć parę przykładów z życia wziętych i dać ludziom do myślenia. Gość poniedziałkowego spotkania w „Avionie” wybrał właśnie tę drogę.

Rodzinne historie

Wypromowane w Czechach przez Ewę Katrušáková wspólne czytanie rodziców i dzieci do poduszki to, zdaniem Klimeša, dobry sposób na umacnianie więzi w rodzinie. Podobnie ma się rzecz z historiami rodzinnymi opowanymi przy

wspólnym stole. Sęk w tym, że w ciągu ostatnich 30 lat zyczaj ten praktycznie zaniknął, a komunikacja rodzinna ograniczyła się do minimum koniecznych pytań i odpowiedzi. – To znaczy, że rodziny przestają ze sobą rozmawiać i przekazywać sobie doświadczenia życiowe. Przestaliśmy jeść wspólne śniadania, kolacje i obiady. Zniknęła wspólna praca domowa i wspólna zabawa. Każdy ma swój telefon komórkowy. W rezultacie nasze dzieci stają się dziećmi kogoś innego – przestrzegają psycholog. Tymczasem głównym zadaniem rodziców jest pokazanie dzieciom, którzy w przyszłości poprowadzą ich drogą życia. Bez przekazywania historii rodzinnymi nie da się tego zrobić. – W ciągu życia zmieniają się nasze potrzeby. Nie jesteśmy w stanie określić, jaką potrzebę będziemy mieli za trzy miesiące, nie mówiąc o 30 latach. Jedynym sposobem, żeby to stwierdzić, jest obserwacja pozostałych ludzi, przykład życia rodziców, dziadków – wyjaśniał Klimeš. Jak zatem rozmawiać z dziećmi, żeby przekazać wartości pielęgnowane w rodzinie od pokoleń? Jak „zmusić” je do rozmowy? Zdaniem psychologa, niewiele jest sytuacji, kiedy udaje się dzieci „rozgadać”. – Po pierwsze, jest to możliwie przy wspólnej pracy, np. takiej jak obieranie i krojenie jabłek, po

drugie, przy długim spacerze, a po trzecie, przed zaśnięciem. Wtedy dzieci mają najwięcej do powiedzenia i wtedy dowiemy się od nich tego, czego w żadnej innej sytuacji by nam nie powiedziały. Dlatego powtarzam, nie tylko czytanie dzieciom, ale również zasypianie z nimi – apelował Jeroným Klimeš.

Uwaga na fantazyjne kłótnie

Poniedziałkowy wykład słynnego czeskiego psychologa był dla wielu słuchaczy zaskoczeniem. Zaskakujące było na przykład podparte badaniami naukowymi stwierdzenie, że 90 proc. danego konfliktu oraz 90 proc. komunikacji rozgrywa się nie w rzeczywistości, ale w naszej fantazji. Dlatego, według Klimeša, trzeba rozróżniać, kiedy rozmawiamy z konkretnym człowiekiem, a kiedy już tylko z jego fantazyjną postacią. Jak to należy rozumieć? Jako przykład może posłużyć trwająca nieco dłużej niż minutę przykra rozmowa z mamą. Reszta rozgrywa się już tylko w naszej fantazji. – Typowe jest to przy rozwodach, kiedy po rozstaniu ludzie spędzają długie godziny na fantazyjnych rozmowach z byłym partnerem. Obiecują mu niemożliwe, proszą, przekonują, by wrócił, a potem z kolei urządzają wściekłe sceny – mówił specjalista od związków partnerskich. Zazna-

Wybitny czeski psycholog, Jeroným Klimeš, gościł tydzień temu w poniedziałek w czeskokocieszyńskiej kawiarni „Avion”. Nad Olzę przyjechał na zaproszenie Ewy Katrušáková, dyrektorki kampanii „Cafe Czechy czytają dzieciom”. Tematem spotkania była komunikacja w rodzinie i związkach partnerskich.

skutecznej, aczkolwiek bardzo perfidnej manipulacji.

Utrzymać tempo w kłótni

Jeroným Klimeš, chociaż mówił w „Avionie” bite dwie godziny, nie zanudzał. Teoretyczne rozważania ilustrował fragmentami znanych filmów, animowanymi historyjkami i zdjęciami, przytaczał prawdziwe historie ze swojej praktyki psychologa, szokował i bawił. Dał też słuchaczom kilka cennych wskazówek i rad. Jedną z ostatnich dotyczyła prowadzenia kłótni tak, by obie strony były w stanie utrzymać jej tempo. – Ogólnie można powiedzieć, że ludzie różnią się od siebie tym, jak daleko są w stanie i chcą się posunąć w kłótni na dany temat. W praktyce przychodzi bowiem taki moment, kiedy jedna strona nagle się wycofuje, milknie. W odróżnieniu od prawa, gdzie milczenie oznacza zgodę, w psychologii jest odwrotnie – przekonywał czeski psycholog. Dlatego, jak podkreślał, tak należy wymienić się poglądami, żeby obie strony miały równe szanse. – Można bowiem wyzyszczyć sobie zwycięstwo w poszczególnych kłótniach, ale będą to tylko wygrane bitwy, których zwyciężeniem będzie przegrana wojna i spakowane walizki przed mieszkaniem – przestrzegali Klimeš, zaznaczając, że tak, niestety, kończy wiele związków. ▲

REKLAMA

Emocje bez granic

„Legwan i opowiadania” to tytuł zbioru dla młodzieży w wieku 11-15 lat, wydane przez spółkę użyteczności publicznej „Cafe Czechy czytają dzieciom” i Bibliotekę Miejską w Cieszynie w ramach wspólnego projektu „Emocje bez granic”. Czesko-polska publikacja, której autorami są popularni pisarze z obu krajów, jest adresowana do młodych ludzi, którzy borykają się z problemami współczesnego świata, takimi jak szyskanowanie, uzależnienie od internetu, nietolerancja, agresja i in.

Nawiązaniem do książki był cykl warsztatów biblioterapeutycznych dla uczniów drugiego stopnia szkół podstawowych ze Śląska Cieszyń-

skiego. Odbyły się one w dniach 25 i 26 września w kawiarni literackiej „Avion” i składały się z dwóch części. W pierwszej aktoży Teatru Cieszyńskiego – Zdeněk Klusák i Per Sutory przeczytali tekst opowiadania Petry Soukupovej „Legwan”. W drugiej części spotkania młodzież dyskutowała z doświadczonymi psychologami nt. odmienności. Biblioterapia jako metoda psychoterapeutyczna wykorzystuje bowiem lekturę do celów leczniczych, a także sprzyja prawidłowemu rozwojowi osobowości. Zwieńczeniem projektu „Emocje bez granic” była wspólna impreza dla dzieci mieszkających po obu stronach Olzy, która miała miejsce 9 października br. w ośrodku kultu-

ry „Strzelnica” w Czeskim Cieszynie. Tym razem wzięto na warsztat opowiadanie Aleny Ježkovéj, „Rece skrzypka”, które czytali aktoży Teatru Cieszyńskiego, Tomasz Kłaptocz i Petr Sutory. O emocjach i wartościach będących żywym kompasem w życiu młodych ludzi bez względu na granice państwa, rozmawiał z uczestnikami spotkania słynny czeski psycholog, Jeroným Klimeš.

Projekt CZ.11.4.120/0.0/0.0/16_01/0/0001287 „Emocje bez granic” jest

• Czytają Tomasz Kłaptocz i Petr Sutory.

współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego Programu Interreg V-A Republika Czeska-Polska w ramach

Funduszu Mikroprojektów Euroregionu Śląsk Cieszyński – Těšínské Slezsko i budżetu państwa.

(Artykuł sponsorowany Gł-571)

PIĄTEK 19 PAŹDZIERNIKA

6.55 Magazyn śledczy Anity Gargas
7.25 Domisie (dla dzieci) 7.55 Pytanie na śniadanie 11.00 Polonia 24 11.25 Rozmowa Polonii 11.40 Halo Polonia 12.25 Krótka historia. Front wschodni I wojny światowej 12.35 Wiadomości 12.50 Wschód 13.10 Na sygnale 13.45 M jak miłość (s.) 14.40 Prokurator 15.30 Turystyczna jazda. Region Liptów 15.45 Wiadomości 15.55 Korona królów - taka historia... 16.30 Baw się słowami 16.55 Domisie (dla dzieci) 17.20 Krótka historia. Rosja a sprawa polska 1914-1918 17.30 Telexpress 17.55 Okrasa lamie przepisy. Morskie grillowanie 18.25 Kapitał polski 18.45 Spis treści 18.55 Na sygnale. To już nie ma sensu 19.25 Magazyn z Ameryki 19.45 Dobranocka 20.00 Wiadomości, pogoda, sport 20.45 Na dobre i na złe (s.) 21.45 Polonia 24 22.05 Halo Polonia 22.45 Najdłuższa wojna nowoczesnej Europy. Bazar czy rewolucja? 23.25 55. KFPP w Opolu - Scena alternatywna 23.50 Polacy zmieniający świat. Orędownik.

SOBOTA 20 PAŹDZIERNIKA

6.05 Barwy szczęścia (s.) 8.05 Polacy zmieniający świat. Orędownik 8.25 Panna z mokrą głową 9.30 Telera- nek 9.50 Baw się słowami. Boże Ciało 10.20 Studio Raban 10.50 Polonia 24 11.05 Halo Polonia 11.45 Okrasa lamie przepisy. Morskie grillowanie 12.15 Ojciec Mateusz 15 (s.) 13.10 Na dobre i na złe (s.) 14.10 Najdłuższa wojna nowoczesnej Europy 15.10 Karty historii 15.40 Wolny ekran 16.00 Kulturalni PL 17.00 Słownik polsko@polski 17.30 Telexpress 17.55 M jak miłość (s.) 18.50 Niezapomniane koncerty. 55. KFPP w Opolu 19.45 Dobranocka 20.00 Wiadomości, pogoda, sport 20.45 Wojenne dziesięć 21 21.40 100#Wolność 22.55 Dyktando 23.20 Opole 2018 na bis 23.50 M jak miłość (s.).

NIEDZIELA 21 PAŹDZIERNIKA

6.35 Czerdziestolatek (s.) 7.40 Turystyczna jazda. Region Liptów 7.55 Krótki film o Warszawie. Warszawskie mosty 8.05 Lajk! 8.25 Tajemnica Sagali. Wtajemniczani 9.35 Supelkowe ABC 9.50 Baśnie i bajki polskie. Pasterz tysiąca zajęcy 10.10 Baw się słowami 10.35 Ziarno 11.05 Wolny ekran 11.25 Moda na rodzinę 11.55 Między ziemią a niebem 12.00 Aniol Pański 12.15 Między ziemią a niebem 12.45 Notacje. Maria Okońska. Płakal w papierze 13.00 Transmisja mszy świętej z kościoła pw. Świętych Polskich Braci Męczenników w Bydgoszczy 14.25 Krótki film o Warszawie. Warszawskie mosty 14.40 Czerdziestolatek (s.) 15.40 Lajk! 16.00 Zakochaj się w Polsce. Zielona Góra 16.30 Apetyt na życie (s.) 17.30 Telexpress 17.55 M jak miłość (s.) 18.50 Oczy w oczy. Tomasz Majewski 19.25 Polacy zmieniający świat. Zaklinalca światła 19.45 Dobranocka 20.00 Wiadomości, sport, pogoda 20.30 Rozrywka retro. Na festiwalowej scenie 20.55 Wicezór wyborczy 21.30 Blondynka 6 (s.) 22.30 Ostatnie piętro 0.00 M jak miłość (s.).

PONIEDZIAŁEK 22 PAŹDZIERNIKA

6.55 Zakochaj się w Polsce. Zielona Góra 7.25 Supelkowe ABC 7.40 Moliki książkowe. Autowypot 7.55 Pytanie na śniadanie 8.45 Panorama 8.50 Pytanie na śniadanie 11.00 Kulturalni PL 12.00 Racja stanu 12.25 Krótka historia. Rosja a sprawa polska 1914-1918 12.35 Wiado-

omości 12.50 Magazyn z Ameryki 13.10 Barwy szczęścia (s.) 13.45 Blondynka 6 (s.) 14.40 Oczy w oczy. Tomasz Majewski 15.10 Kustoska Somošsiera 15.45 Wiadomości 15.55 Korona królów 16.25 1200 muzeów. Zamki Piastowskie 16.55 Supelkowe ABC 17.10 Moliki książkowe. Autowypot 17.20 Krótka historia. Rozpad Monarchii Austro-Węgierskiej 17.30 Telexpress 17.55 Niedziela z... Małgorzatą Szumowską 18.40 Pod Tatrami 18.55 Barwy szczęścia (s.) 19.25 Nad Niemnem 19.45 Dobranocka 20.00 Wiadomości, pogoda, sport 20.45 O mnie się nie martw 8 21.35 Ojcowie niepodległości 21.45 Polonia 24 22.05 Rozmowa Polonii 22.20 Halo Polonia 23.10 Józef Zator-Przytocki pseudonim Czeremosz.

WTOREK 23 PAŹDZIERNIKA

7.05 Anna Dymna - spotkajmy się. Mirosław i Bożena Jędrzcwy 7.35 Margolcia i Miś zapraszają dziś 7.55 Pytanie na śniadanie 11.00 Polonia 24 11.25 Rozmowa Polonii 11.40 Halo Polonia 12.25 Krótka historia. Rozpad Monarchii Austro-Węgierskiej 12.35 Wiadomości 12.50 Nad Niemnem 13.10 Barwy szczęścia (s.) 13.45 Wojenne dziesięć 2 14.35 Józef Zator-Przytocki pseudonim Czeremosz 15.45 Wiadomości 15.55 Korona królów 16.25 Sonda 2. Obrazowanie 16.55 Margolcia i Miś zapraszają dziś 17.10 Przyjaciele lasu 17.20 Krótka historia. Linia Maginota 17.30 Telexpress 17.55 Szlakiem Kolberga. I fi Ude 18.25 wojsko-polskie.pl 18.55 Barwy szczęścia (s.) 19.25 Kierunek Zachód 19.45 Dobranocka 20.00 Wiadomości, pogoda, sport 20.45 Ojciec Mateusz 19 (s.) 21.35 Ojcowie niepodległości 21.45 Polonia 24 22.05 Rozmowa Polonii 22.20 Halo Polonia 23.10 Ocaleni.

ŚRODA 24 PAŹDZIERNIKA

7.00 O Niepodległej... 7.25 Baw się słowami 7.55 Pytanie na śniadanie 11.00 Polonia 24 11.25 Rozmowa Polonii 11.40 Halo Polonia 12.25 Krótka historia. Linia Maginota 12.35 Wiadomości 12.50 Kierunek Zachód 13.10 Barwy szczęścia (s.) 13.45 O mnie się nie martw 8 14.40 Lwów pod okupacją 15.45 Wiadomości 15.55 Korona królów 16.25 Astronarium. Życie we Wschodniej Polsce 16.55 Baw się słowami 17.20 Krótka historia. Polska Partia Socjalistyczna 17.30 Telexpress 17.55 Pojedynki stulecia. Marek Hlasko - Leopold Tyrmand 18.25 Karty historii 18.55 Barwy szczęścia (s.) 19.25 Wilnoteka 19.45 Dobranocka 20.00 Wiadomości, pogoda, sport 20.45 Za marzenia 21.35 Ojcowie niepodległości 21.45 Polonia 24 22.05 Rozmowa Polonii 22.20 Halo Polonia 23.10 Lwów pod okupacją.

CZWARTEK 25 PAŹDZIERNIKA

7.00 Las bliżej nas 2 7.30 Zwierzaki Czytali 7.45 Podwodne ABC. Najstarsi i najbardziej długowzroszczeni 7.55 Pytanie na śniadanie 11.00 Polonia 24 11.25 Rozmowa Polonii 11.40 Halo Polonia 12.25 Krótka historia. Polska Partia Socjalistyczna 12.35 Wiadomości 12.50 Wilnoteka 13.10 Barwy szczęścia (s.) 13.45 M jak miłość (s.) 14.40 Za marzenia 15.30 Pod Tatrami 15.45 Wiadomości 15.55 Korona królów 16.25 Jak to działa? Mleko 16.55 Zwierzaki Czytali. Reakcja łańcuchowa 17.10 Podwodne ABC. Najstarsi i najbardziej długowzroszczeni 17.20 Krótka historia. Juliusz Kaden-Bardrowski 17.30 Telexpress 17.55 Podróż z historią. Z życia wyższych sfer 18.25 Racja stanu 18.55 Barwy szczęścia (s.) 19.25 Wschód 19.45 Dobranocka 20.00 Wiadomości, pogoda, sport 20.45 Prokurator 21.35 Ojcowie niepodległości 21.45 Polonia 24 22.05 Rozmowa Polonii 22.20 Halo Polonia 23.10 Kustoska Somošsiera 23.40 Magazyn śledczy Anity Gargas.

Nauczyciele czują się oszukani

Od września w szkołach na Litwie wprowadzony został system etatowego wynagrodzenia nauczycieli. Nowy tryb obliczania wypłaty wywołał wiele dyskusji, zaś pierwsze wynagrodzenia, otrzymane z początkiem października – również rozczarowanie pedagogów.

● **Oczekiwania nauczycieli niepełnie zostały spełnione.** Fot. „Kurier Wileński”

Jak się okazało, zapowiadane przez resort oświaty podwyżki pensji dla pedagogów sięgające tysiąca euro, można włożyć między bajki.

Zamierzenia reformy wydawały się dobre – nauczyciele mieli otrzymać wynagrodzenie nie tylko za lekcyjne godziny kontaktowe, ale też za inne godziny pracy. Tymczasem realizacja reformy wypadła słabo – wynagrodzenia litewskich nauczycieli, które są najniższe w Europie, albo nie wzrosły, albo wzrosły bardzo nieznacznie.

Reforma zawiera wiele niejasności, ilu ludzi, tyle zdań – w rozmowie z „Kurierem Wileńskim” ocenia Regina Markiewicz, kierownik wydziału oświaty Samorządu Rejonu Solecznickiego. – Wynagrodzenia nauczycieli nieznacznie się podniosły, za tę samą liczbę godzin otrzymują trochę więcej – komentuje.

Ministerstwo Oświaty i Nauki zapowiadało, że na realizację reformy przeznaczony 17,4 mln euro, zaś wprowadzenie etatowego wynagrodzenia nauczycieli spowoduje wzrost nauczycielskiej pensji o 20 proc. Nowy model wynagrodzeń miał zachęcać do pracy w szkole również młodych nauczycieli.

Oczekiwania nauczycieli niepełnie zostały spełnione – mówi Mirosław Mickielewicz, dyrektor Gimnazjum im. Michała Balińskiego w Jaszunach w rejonie solecznickim. – Ministerstwo obiecywało duże kwoty, ale nauczyciele z całą pewnością tak wielkich sum nie zobaczą, ponieważ finansowanie jest ograniczone. Wypłaty wzrastają, ale wzrastają maksymalnie o 10-15 euro. Nie są to obiecane podwyżki o 20-25 proc – reasumuje.

Jak tłumaczy, brakuje dofinansowania dla szkół podczas realizacji tzw. koszyczka klasy. – Szkoła otrzymuje pieniądze na wszystkie klasy i musi je rozdyktować w zależności od tego, jak ma obciążenie: ile ma grup, ile lekcji, ilu nauczycieli. To jest też ciekawe, bo nie wiemy, jak duże sumy otrzymamy. Nie ma żadnego systemu, który określiłby konkretnie, jaka część z obiecanych 17 mln do nas dotrze. Dzisiaj szkoły korzystają jeszcze z tych pieniędzy, które miały wcześniej. Posiadamy dane dotyczące kwot, które mają jeszcze do nas dotrzeć, ale nie są one duże – mówi dyrektor.

Nauczyciele, którzy mieli do-

tychczas przykładowo 35 godzin, paradoksalnie, nie odczuli znacznego wzrostu wypłaty. – W naszym gimnazjum u takich nauczycieli wypłata albo się nie zmienia, albo wzrasta bardzo nieznacznie, o kilka euro. Mówimy tu o sumach przed odliczeniem podatków. Nauczyciele, którzy mieli mniej godzin i zgodzili się podjąć dodatkowe obciążenie, otrzymają trochę większe wynagrodzenia, ale nie są to zawrotne sumy. Największy wzrost wynagrodzenia wynosi około 30-50 euro, przy równoczesnym wzroście obciążenia pracą – tłumaczy dyrektor.

Jak zapowiadała wcześniej minister oświaty i nauki, Jurgita Petrauskienė, po wprowadzeniu modelu etatowego wynagrodzenia nauczycieli, pedagogom zapłaci się za godziny kontaktowe oraz dotychczas nieopłacane godziny tzw. niekontaktowe (zajęcia pozalekcyjne, kółka, konsultacje, działalność nieformalna). Zapewniała też, że wynagrodzenia nie mogą się zmniejszać, ponieważ przeznaczają się na nie dodatkowe finansowanie. Tymczasem w praktyce, żeby zarobić więcej, nauczyciel musi też włożyć więcej wysiłku.

„Kurier Wileński”/LITWA

Polacy w Moldawii też mogą liczyć na wsparcie

Delegacja Senatu RP złożyła oficjalną wizytę mniejszości polskiej w Moldawii, liczącej prawie pięć tysięcy osób. Na terenie kraju aktywnie funkcjonuje około 25 organizacji polonijnych. Do najstarszych i największych należy Stowarzyszenie Dom Polski w Bielcach, która zrzesza około 850 członków.

W Moldawii nie ma szkół z polskim językiem wykładowym. Dzieci i młodzież uczą się tego języka w szkołkach działających przy organizacjach polonijnych oraz – jako drugiego języka obcego – w siedmiu szkołach moldawskich (trzy licea w Kiszyniowie, gimnazjum i liceum w Bielcach, gimnazjum w Tymrowie oraz szkoła 9-klasowa w Slobodzie-Raszkiwie). W niższych klasach jest to nauka obowiązkowa, zaś w klasach starszych jest prowa-

dzona tylko dla chętnych. Na moldawskim Uniwersytecie Państwowym w Kiszyniowie, moldawskim Wolnym Uniwersytecie w Kiszyniowie oraz Państwowym Uniwersytecie im. Alecu Russo w Bielcach prowadzone są лекtoraty języka polskiego dla studentów katedr języków obcych.

W Kiszyniowie z miejscowymi Polakami spotkał się m.in. marszałek Senatu RP, Stanisław Karczewski. – W tym roku odbyło się w Warszawie wyjątkowe wydarzenie: V Światowy Zjazd Polonii i Polaków z Zagranicy. Rozmawialiśmy o problemach, wyzwaniach i potrzebach, jakie ma Polonia w różnych miejscach na świecie. I wszyscy uczestnicy podkreślili, jak ważną jest oświata – nauka polskiego języka, historii i kultury – podkreślił marszałek.

„Wspólnota Polska”/MOŁDAWIA

SPORT

TYMOTEUZ PIĄTEK, OBROTOWY KLUBU HCB KARWINA, DLA »GŁOSU«:

To nie sport dla mięczaków

Witajcie w lepszych czasach dla karwińskiego szczypiorniaka! Drużyna HCB Karwina w dobrym stylu rozpoczęła walkę w europejskich pucharach. W drugiej kolejce Pucharu EHF podopieczni trenera Marka Michaliski wyeliminowali macedoński Prolet Skopje, a sporą zasługę w zwycięstwie ponosi polski obrotowy Tymoteusz Piątek. W rozmowie z „Głosem” polski zawodnik podkreślił, że to nie koniec karwińskiej przygody z Europą. – Chcemy awansować do fazy grupowej Pucharu EHF – zadeklarował. W trzeciej rundzie karwiniacy zmierzą się z węgierskim Balatonfüredi KSE.

Janusz Bittmar

**Gratulacje Tymku, bo wynik z dwumeczu z Prolet Skopje przez...
rosz chyba najsmielsze oczekiwa-
nia. Ze swojej gry też na pewno
jesteś zadowolony. Siedem bramek
w niedzielę, dwie w sobotę,
świećta gra pod bramką rywala...**

– Dziękuję za miłe słowa. Nie gram jednak dla własnych zasług, a dla całej drużyny. Wszyscy podchodziliśmy do meczu z macedońskim klubem bardzo skupieni. Z tego, co słyszałem, Karwiny od siedmiu lat nie było w europejskich pucharach. Kibice byli więc spragnieni emocji z wyższej półki, tym bardziej, że w przeszłości Banik regularnie uczestniczył w rozgrywkach europejskich. Nawet w najbardziej prestiżowej Lidze Mistrzów. Wynik rzeczywiście przerósł nasze najsmielsze oczekiwania. Nie zlekceważyliśmy przeciwnika, a mam takie wrażenie, że rywal zrobił właśnie odwrotnie. Myślał, że przyjechał na wycieczkę. Zaskoczyliśmy Prolet aktywnym szczypiorniakiem, grając w naszym ulubionym ustawieniu. Trener uczulił nas, żeby nie popełniać niepotrzebnych błędów w obronie. Błędy techniczne ograniczyliśmy do minimum i to był klucz do sukcesu.

W trzeciej rundzie traficie na węgierski klub Balatonfüredi KSE. Była szansa gry nawet z zespoła-

● **Tymoteusz Piątek.** Fot. IVO DUDÉK

mi z niemieckiej Bundesligi. Wołałeś trudnego czy raczej w miarę łatwego rywala?

– W koszyku trzeciej rundy znalazły się faktycznie również znane, klasowe drużyny z najlepszych lig europejskich. Każdy chciałby za-

grać z klubami z Bundesligi albo hiszpańskiej i francuskiej ekstraklasy. Ja osobiście wolę drużynę w naszym zasięgu, bo wtedy szansa na awans do fazy grupowej Pucharu EHF wzrasta. I chyba to nasz cel nadrzędny: utrzymać się

w tych rozgrywkach jak najdłużej, a nie tylko zaliczyć piękną przegraną z kimś z Bundesligi. Korzyści finansowe dla klubu płynące z uczestnictwa w fazie grupowej są atrakcyjne. Kibice też powinni być zadowoleni. Oczywiście najpierw

trzeba się uporać z drużyną w trzeciej rundzie.

Nie ma dla was taryfy ulgowej. Po zwycięskim niedzielnym meczu ze Skopje już w poniedziałek drużyna zameldowała się na popołudniowych zajęciach podporządkowanych środowemu pojedynkowi z Pilzmem w ekstraklidzie (24:22 dla Karwiny – przyp. JB). Pasuje ci taka harówka?

– Jaka to harówka? Jesteśmy zawodowcami. Zresztą w poniedziałek zajęcia nastawione były głównie na odnowę biologiczną. Mamy w klubie fantastyczne warunki do treningów, a także pomocowe rehabilitacji. Czuję się w Karwinie znakomicie pod każdym względem.

Po twojej kontuzji pozostały już tylko wspomnienia. Z macedońskimi zawodnikami stoczyłeś masę ostrych pojedynków, w większości zwycięskich...

– Obrotowy musi być przygotowany na podjęcie ostrej, męskiej walki na przedpolu bramkowym przeciwnika. Piłka ręczna nie jest sportem dla mięczaków. Bolą ręce, boli całe ciało, ale warto. Warto między innymi podejmować taki wysiłek dla dobra klubu. Kiedy słyszysz oklaski z trybuny, kiedy doping naszych kibiców, naturalną rzeczą jest, że dajesz z siebie maksimum.

Zapraszamy do Polonijnego Biegu Niepodległości

W roku obchodów Setnej Rocznicy Odzyskania Niepodległości Polski Komitet Olimpijski oraz Stowarzyszenie „Wspólnota Polska” inicjują organizację Polonijnego Biegu Niepodległości. Symbo-licznie 11 listopada w ośrodkach polonijnych na całym świecie odbędą się patriotyczne biegi skierowane do wszystkich generacji. Zaszczyc organizacją zaolziańskiej części biegu przypadli PTTS „Beskid Śląski”. – To wielkie wydarzenie i duża nobilitacja – powiedział „Głosowi” Henryk Ciešlar, wiceprezes PTTS „Beskid Śląski”, kierownik sekcji sportowej. Na ostatnim spotkaniu sekcji sportowej ustalono konkrety dotyczące organizacji zaolziańskiej go biegu. Impreza sportowo-patriotyczna odbędzie się 11 listopada w Parku Sikory w Czeskim Cieszynie. Rejestracja uczestników biegu zaplanowana została na godz. 9.00, ostry start przewidziano na 10.00. Dorosli biegacze będą mieli do pokonania dystans wynoszący symbolicznie 1918 m, przewidziano dwa okrążenia. Młodzie i dzieci zaliczą połowę trasy. – Od strony technicznej i logistycznej nasz bieg przygotowują sprawdzeni fachowcy. Dyrektorem technicznym zawodów będzie Stanisław Marszałek, w organizacji włączy się też m.in. trener karwiń-

OFERTA

PIĘKA NOŻNA – FORTUNA LIGA: Ostrawa – Karwina (sob., 17.00). **FNL:** Trzyniec – Chrudzim (sob., 10.15). **DYWIZJA:** Opawa B – Bogumin (niedz., 10.15), Frydant – Dzieńmorowice, Bruntal – Hawierzów (niedz., 14.30). **MISTRZOSTWA WOJEWÓDZTWA:** L. Piotrowice – Brđlićna, Cz. Cieszyn – Frenszat p. R. (sob., 14.00), Oldrzychów – Datynie Dolne (niedz., 14.00). **IA KLASA – gr. B:** Slavia Orłowa – Jabłonków (sob., 14.00), Bystrzyca – Dobraticze, Olbrachcice – Stonawa, Śmiłowice – Libhošt (niedz., 14.00). **IB KLASA – gr. C:** Wędrzyńna – Nydek, Toszonowice – Inter Piotrowice, Gnojnik – Oldrzychowice, Sucha Góra – Wactawowice, Zabłocice – Sedliszczce (sob., 14.00), L. Piotrowice B – Lutynia Dolna, Wierzniowice – Mosty k. Jabłonko-

wa (niedz., 14.00). **MP KARWIŃSKIEGO:** TJ Pietwałd – Sj Pietwałd, Sn Hawierzów – Cierlicko, Żuków Górny – Dąbrowa, B. Rychwałd – F. Orłowa, V. Bogumin – L. Łąki (sob., 14.00), G. Hawierzów – G. Błędo-wice (niedz., 14.00). **MP FRYDEK-MISTEK:** Palkowice – Bukowice (sob., 14.00), Metylowice/Frydant B – Piosek, Noszowice – Niebory, Koszowice – Gródek (niedz., 14.00). **RP FRYDEK-MISTEK:** Chlebowice – Milików, Śmiłowice – Kuńcize pod Ondrzejnikiem, Wojkowice – Nawisie (sob., 14.00).

●●● **HOKEJ – TIPSPORT EKSTRALIGA:** Trzyniec – Pilzno (dżiś, 17.00), Witkowice – Liberec (niedz., 17.00). **CHANCE LIGA:** Hawierzów – Frydek-Mistek (pon., 18.00).

(jb)

